

شما به عنوان استاندار پیشین فارس، وقتی نام شهید دستغیب را می‌شنوید، چه ویژگی‌هایی در ذهنتان برجسته‌تر جلوه می‌کند و چه تعریفی از شخصیت ایشان به ذهنتان می‌رسد؟

بسم‌الله الرحمن الرحیم. شخصیت آیت‌الله شهید دستغیب، یک شخصیت کاملاً مردمی بود. شیوه بیان مطالب ایشان، شیوه ساده‌ای بود که به دل مردم می‌نشست. مخاطبش عامه مردم بودند. به بیانی ساده صحبت می‌کرد که شیوا و مورد پسند عامه مردم بود. مردم صداقت و اخلاص را در بیان و رفتار او می‌دیدند.

از دوران جوانی خود چه تصویری از ایشان دارید و چرا به رغم جاذبه‌های فراوانی که در آن موقع در سطح جامعه برای جوان‌ها وجود داشت، چگونه است که ایشان می‌توانست آنها را جذب کند؟

برنامه دعای کمیل شب‌های جمعه شهید دستغیب یکی از بهترین جماعات مذهبی شیراز بود و من دانشجو بودم و کمتر فرصت می‌کردم به شیراز بروم، ولی در همان فرصت‌هایی که در آنجا بودم، در مسجد جامع عتیق و در دعای کمیل ایشان شرکت می‌کردم و هنوز مزه حال و هوای معنوی آن جلسات در ذهن من باقی مانده است. جوان‌ها فطرت پاکي دارند و به‌رغم مظاهر فساد که در اجتماع وجود داشت و جاذبه‌های ظاهری داشتند، به دلیل همین پاکي و بی‌آلایشی دنبال پاکي می‌گردیدند. شهید دستغیب این پاکي را خوب به نسل جوان عرضه می‌کرد، به همین دلیل زود و راحت جذب می‌شدند. انسان‌ها همیشه به فضاهایی نیاز دارند که بتوانند در آن فضا و با زبان مناسبی با خدا حرف بزنند و شهید دستغیب این فضا را فراهم می‌کرد و زبان حرف زدن با خدا را از کلام معصومین (ع) به مردم خوب یاد می‌داد.

یکی از نقاط قوت دعای کمیل شهید دستغیب، در آمیختن مباحث سیاسی با آن بوده است. آیا از چگونگی این شیوه نکته‌ای به یادتان هست؟

ایشان در مقاطع مختلفی موضع‌گیری‌های جدی در مورد سیاسی و اجتماعی می‌کردند. بعضی از آنها را در سنی نبودم که حضور داشته باشم، ولی بعضی از آنها در خاطر من مانده است. مثلاً وقتی موضوع برگزاری جشن هنر شیراز در ماه مبارک رمضان مطرح بود، نظام طاغوت نمایشی را که در یکی از مغازه‌ها اجرا می‌شد، توسط تلویزیون در پیاده‌رو به نمایش گذاشت. این نمایش بسیار زشت و منافی عفت عمومی بوده است. شهید آیت‌الله دستغیب موضع شدیدی می‌گیرند و در دعای کمیل مسجد جامع عتیق، اعتراض خود را بیان می‌کنند و این سخنرانی ایشان منشاء حرکت عظیمی هم در شیراز و هم در نقاط دیگر ایران، از جمله تهران، علیه برگزاری جشن هنر شیراز می‌شود. فی‌الواقع این گونه موضع‌گیری‌ها از جمله نقاط آغاز موضع‌گیری‌های علنی علیه نظام طاغوت بود.

ارتباط عاطفی شهید دستغیب با مردم واقعا هنر ارزنده‌ای بود که در شخصیت ایشان تجلی داشت و ایشان به گونه‌های رفتار می‌کردند که مردم بین خود ایشان حائل و فاصله‌ای نمی‌دیدند و به راحتی می‌توانستند مسائل و مشکلات خود را با ایشان در میان بگذارند.

در قیام ۱۵ خرداد ۴۲ هم مسجد عتیق یکی از مراکز مراجعه مردم بود و مردم در آنجا اجتماع می‌کردند و شهید دستغیب درباره قیام امام صحبت می‌کردند. در حادثه ۱۵ خرداد، بعد از تهران، بیشترین اجتماعات مردمی در شهر شیراز و در مسجد جامع عتیق و مسجد شهدا که مصلاي نماز جمعه است، برگزار می‌شده و مردم به خیابان‌ها می‌آمدند و تظاهرات می‌کردند. در آن مقطع هم شهید دستغیب نقش محوری داشتند.

بعد از درگذشت آیت‌الله العظمی حکیم، باز شهید دستغیب برای معرفی امام به عنوان مرجع تقلید، تلاش فراوان کردند، بنابراین ایشان در مسائل مختلف اجتماعی و سیاسی برهه‌های گوناگون، در ارتباط با مذهب و حوزه‌های علمی، موضع‌گیری‌های به‌موقع و طبیعتاً بر مردم شیراز و استان فارس تاثیر‌گذاری‌های تعیین‌کننده‌ای داشتند و موجب ایجاد حرکت‌های انقلابی شدند.

گویا شهید دستغیب از جمله نخستین روحانیونی بودند که در تعریف و تبیین اصل ولایت فقیه که از سوی امام مطرح شد، نقش برجسته‌ای داشتند. در این باره نکته خاصی به یادتان هست؟

ایشان جمله معروفی دارند که فرمودند: «من اطاع‌الخمینی فقد اطاع‌الله: هر کس از خمینی اطاعت کند، از خدا اطاعت کرده است.» من فکر می‌کنم همین یک جمله به‌تنهایی نشان‌دهنده دیدگاه ایشان نسبت به ولایت فقیه است. ممکن بود در زمان پیروزی انقلاب، دیگران بحث‌ها و یا تردیدهایی را درباره این اصل مطرح کرده باشند، اما شهید دستغیب در شیراز و در منطقه فارس پرچمدار تبعیت کامل از ولایت فقیه و مبلغ این اندیشه و فکر امام بود.

شما به عنوان فردی که در صدر رصد اوضاع استان قرار دارید، قطعاً با سابقه‌امنیی استان هم آشنا هستید. در دوران انقلاب در سایر استان‌ها، حرکت‌های مردمی عمدتاً به کشتار مردم منتهی می‌شد، اما در استان فارس و در شیراز، به‌رغم تحمعات عظیمی که در مسجد جامع و سایر مراکز مذهبی صورت می‌گرفت، کشتار زیادی صورت نگرفت.

شما رمز این قضیه را در چه می‌دانید؟
رمز این را باید در این نکته جستجو کرد که به‌رغم حضور گسترده مردم، عملکرد آنها به گونه‌ای بود که دستگاه طاغوت

را نسبت به انجام واکنش‌های تند در مقابل آنها منفعلی می‌کرد. البته در استان فارس هم حکومت نظامی شد و در بعضی از اجتماعات مثل مسجد حبیبی افرادی به شهادت رسیدند، اما انقلاب اسلامی ایران در مجموع نسبت به حرکت‌های اجتماعی و سیاسی سایر نقاط جهان، کمترین خسارت جانی و مالی را داشته که علت آن حضور گسترده و یکپارچه مردم و وحدت نظر درباره رهبری انقلاب بود و همگی گوش به فرمان امام بودند. در فارس هم این‌گونه بوده است و به همین دلیل ما در کل از لحاظ خسارات جانی در روزهای آغاز انقلاب و پس از گسترش اعتراضات عمومی، کمتر از حرکت‌های اجتماعی در سایر نقاط دنیا صدمه خوردیم.

پس از انقلاب کم و بیش اغتشاشاتی در شیراز پیش آمد و شهید برای آرام کردن فضا از عشاير کمک گرفتند. اگر در جریان این امر هستید، توضیح مختصری درباره آن بدهید. در سال‌های اول پیروزی انقلاب، بعضی از خوانین تلاش می‌کردند بین مردم و عشاير فاصله بیندازند. سیاستی که به کار برده شد، ارتباط بدنه عشاير با روحانیت بود. با ایجاد این ارتباط عملاً دست خوانین کوتاه شد. چون مردم متدین و معتقد بودند، به ندای روحانیت پاسخ مثبت دادند تا عناصری که از ته دل اعتقادی به انقلاب نداشتند، نتوانند حادثه بزرگی را در فارس رقم بزنند.

آیا از تعاملات شهید دستغیب با علمای دیگر استان تحلیلی دارید؟

در سال‌های قبل و بعد از انقلاب، روحانیونی که در عرصه مبارزات، فعال و مطرح بودند، مرحوم آیت‌الله محلاتی بودند، آیت‌الله شهید ربانی شیرازی بودند. از سال ۴۲ تعامل قوی و مستمری بین شهید دستغیب و آیت‌الله محلاتی برقرار بود و جلسات مشترکی داشتند و تصمیم‌گیری می‌کردند. با اینکه سلايق و آرای بعضی از طرفداران دو طرف با هم تفاوت داشت، اما باز تدبیر آنها و دیگر بزرگان روحانی به گونه‌ای بوده است که با اتفاق نظر و همفکری و هم‌اندیشی، مسائل را پیش می‌بردند تا اتحاد همگان در مسائل اجتماعی حفظ شود.

اگر نکته ویژه‌ای در مورد شهید دستغیب به نظر تان می‌رسد، بیان بفرمائید.

من روی ارتباط عاطفی شهید دستغیب با مردم و با مخاطبین خود تاکید می‌کنم. این واقعا هنر ارزنده‌ای بود که در شخصیت ایشان تجلی داشت و ایشان در سخنرانی‌ها و صحبت‌ها و مراودات و رفت و آمدها و در جلسات دعای کمیل، به گونه‌ای رفتار می‌کردند که مردم بین خود ایشان حائل و فاصله‌ای نمی‌دیدند و به راحتی می‌توانستند مسائل و مشکلات خود را با ایشان در میان بگذارند و از نقطه نظرات و نصایح ایشان بهره‌مند شوند و بدون رودربایستی حرف‌هایشان را بزنند و نوعی تعلق خاطر عاطفی بین خود و ایشان احساس کنند. ■

با مردم ارتباط عاطفی عمیق داشت...

«سلوک مردمی شهید دستغیب» در گفت و شنود شاهد یاران با محمدرضا رضازاده

درآمد

ارتباط بی‌واسطه شهید آیت‌الله دستغیب با مردم یکی از علل محبوبیت گسترده ایشان و تاثیرگذاری در مقاطع حساس انقلاب و پیشگیری از تلفات جانی و مالی در روزهای منتهی به پیروزی انقلاب بود. در این گفتگو نقش ایشان از نگاه یکی از بالاترین مسئولین اجرائی سابق استان فارس با نگاهی کارشناسانه به‌خوبی تبیین شده است.

